

ရာန်သကိုတ်

ဝေါဟာရ ‘ရာန်သကိုတ်’ ဝှံ နှိပိုဒ်ကြိယာမွဲတဲ ပွဲအဘိဓာန်မန်အေဂံလိက်အ္စာဟာလီဒေဂှ် ညးကိုလင် အဓိပ္ပါယ် (v) to be violent, harsh ရ။ ပွဲအဘိဓာန်မန်ဗ္ဗာအ္စာထောန်သိန်ဂှ် ဝေါဟာရဝှံ ညးကိုလင် အဓိပ္ပါယ်ဗတ်ဗ္ဗာ ‘ပြင်းထန်သည်’ ရ။ ဝေါဟာရ ‘ရာန်သကိုတ်’ ဝှံ ဒ္ဓဲစကောဒဲ နွံတဲမွဲမဂ္ဂိုင်နှိ တဲ အဓိပ္ပါယ်ဒဲညင်ဝှံသောင်ကွး တ္ကဟ်နသမ္မိလောဝဲသွာ အဲပါကွေံပိုပြင်(၅)သ် အတိုင်မွဲသွင်ဝှံရ။

- ၁။ ပြင်းထန်သည်။ ရုန်ရင်းသည်။ ကြမ်းတမ်းသည်။ (= to be harsh, to be severe, to be violent)
- ၂။ အနိုင်ယူသည်။ အောင်နိုင်သည်။ ကျော်လွှားလွန်မြောက်နိုင်သည်။ (= to vanquish, to conquer, to overcome, to subdue, to bring under control)
- ၃။ အနိုင်အထက်ပြုသည်။ နိုင်ထက်ကလူမူသည်။ နှိပ်စက်သည်။ (= to oppress, to be high-handed, to bully)
- ၄။ (ရောဂါဝေဒနာ၊ အိုမင်းခြင်းဇရာ၊ အပူဒဏ် အအေးဒဏ်စသည်) ဖိစီးနှိပ်စက်သည်။ (= to be tormented with, to be afflicted with)
- ၅။ ပြစ်တင်ရှုတ်ချသည်။ ပြစ်တင်ကြိမ်းမောင်းသည်။ (= to rebuke, to degrade, to blame, to chide)

၁။ ပြင်းထန်သည်။ ရုန်ရင်းသည်။ ကြမ်းတမ်းသည်။
to be harsh, to be severe, to be violent

• (တြောဝှ်ဂှ်) ဒင်ကွေံတရင် ရပ်ဝှံခဉ် သော်ဉုတ်သွေင်အလုံ မဂြ(ပိုက်)ကွေံ(တဲ) မပ္ပံလှဝှံထ မွေက်ဇီပအိုဝ်ပိုဟ်တဲ ပှဲကွေံဉ်ဗစး လေတ်ဗဗိုဟ်အလုံဇကုခဉ်တဲ အာမိုတ်ထောံလင် ပွဲပ ရေဟ်ရ။ ခဉ်တုန် ဒဒ်ဒုက္ခဝေဒနာ ဖြဟတ်မရာန်သကိုတ် သိုမဒသင်ဒအိက်ဒွင်ဂှ် သွိုက်သိုဒ ဒိုက်ရ။ (၅၅၀။ ၉-၄၂။ ပ-၁၃၉။ အစွေံ)။ (ဖြဟတ်မရာန်သကိုတ် = အားပြင်းသည်) ပွဲမူဗ္ဗာ/ (ထမင်းချက်သည်) တံခါးကိုပိတ်၍ ကျီးကိုဖမ်း၍ ကိုယ်အလုံး၌ အတောင်တို့ကို နုတ်၍ ချင်းစိမ်း, ဆား, ဇီယာ အစရှိသည်တို့ကိုထောင်း၍ ချဉ်သောရက်တက်ဖြင့်မွေ့၍ ထိုရက်တက်ရည်ဖြင့် ထိုကျီး၏ကိုယ်အလုံးကိုလိမ်း၍ ကျီးကို တောင်း၌ထား၏။ ကျီးသည် သည်းစွာသောဝေဒနာ နှိက်စက်သည်ဖြစ်၍ ညည်းညူလျက်အိပ်၏။ (၅၅၀။ ပ-၂၁၅။ ညောင်ကန်။) ပွဲမူအေဂံလိက်/ So, (the cook) first shutting the door, he caught the crow and plucked every feather off his body. Then, he pounded up ginger with salt and cumin, and mixed in sour butter-milk – finally sousing the crow in the pickle and flinging him back into his basket. And there the crow lay grouning, overcome by the agony of his pain. (The

Jataka: Vol. I & II: Book I: p-113/114) (ဒုက္ခဝေဒနာ ဖြုတ်မရာန်သကိုတ် = သည်းစွာသောဒုက္ခဝေဒနာ၊ အားပြင်းသောဒုက္ခဝေဒနာ။ agony = great pain or suffering (of mind or body) (ရာန်သကိုတ် = to be harsh, to be severe)

- “ဟဲသမတ်၊ ဂလာန်ဂရိတ်နက် မညွတ်မြတ်မရာန်သကိုတ် တွဲအဲမဟိုသွံ။ ---။” (၅၅၀။ ၉-၄၄၆။ ၇-၁၀။ အစွောံ။) ပဲ့မူဗွာ/ “ချစ်သား၊ သင်ချစ်သားသည် ရုန်းရင်းကြမ်းကြုတ်ကုန်သော စကားတို့ဖြင့် နှိပ်စက်လွှမ်းမိုးလျက် ထိပါး၍ ငါ့ကိုဆိုဘိ၏။ ---။” (၅၅၀။ ၁-၆၅၈။ ညောင်ကန်။) (ဂလာန်ဂရိတ်နက် မညွတ်မြတ်မရာန်သကိုတ် = a harsh saying) (ရာန်သကိုတ် = သွတ်မြတ် = to be harsh)

၂။ အနိုင်ယူသည်။ အောင်နိုင်သည်။ ကျော်လွှားလွန်မြောက်နိုင်သည်။
to vanquish, to conquer, to overcome, to subdue, to bring under control

- “ယုံတီလမ္ပုံပိုန်ကျင်တြဲ၊ ဗွတ်သွာန်မဲ့ပိတ်ဟောင် ဝံရာန်သကိုတ်ကွဲဥဲသွံ။” “ယုံဥပး၊ ဆပဲ့ဘဝလျှတ် အဲရာန်သကိုတ်ကွဲပြဘာတ်ဂှ်ဟံသေင်၊ အတိက်တေလေဝ် အဲရာန်သကိုတ်ကွဲပြဘာတ်ဝံတဲရ” (ကျင်တြဲဂး။) (၅၅၀။ ၉-၂၄၄။ ၁-၆၉၄။ အစွောံ။) ပဲ့မူဗွာ/ “အရှင်ဘုရား၊ အရှင်ဘုရားသည် တပုဒ်ထည်းဖြင့်သာလျှင် ပရိပိုဏ်ကို နှိပ်မိ၏။” “ဒါယကာတို့၊ ငါသည် ယခုအခါသာလျှင် ထိုပရိပိုဏ်ကို တပုဒ်ထည်းဖြင့်သာလျှင် နှိပ်မိသည်မဟုတ်သေး၊ ရှေး၌လည်း နှိပ်ဘူးသလျှင်ကတည်း။” (၅၅၀။ ၃-၃၄၈။ ညောင်ကန်။) ပဲ့မူအေဂံလိက်/ The crowd sitting round exclaimed, “One word, Sir, **vanquished** the itinerant!” Said the Master, “Yes Brethren, and just as I **have vanquished** him now with one word, so I did before.” (The Jataka: Vol. I & II: Book II: p-179) (ရာန်သကိုတ် = နှိမ်နင်းသည်။ အောင်နိုင်သည်။ လွှမ်းမိုးသည်။ = to vanquish)
- “ယုံမွဲးတံ၊ တုံဆုမဒွင်ပဲ့ဝါတဂါ မွဲတုံစါတုံတံဂှ် ကျာဇော်ပိုက်ကျင်တဲ ဒးဒေါမ်ကပ်အာဟောင်၊ တုံဆုမဂြိုင်ကောံဒွင်ပဲ့ဂြိုပ်ဂှ် ကျာဗွောံကွဲဟံမာန်ဟောင်၊ ညံင်သင်ဂှ်ကိုရ မွဲဟ်ဂမ္တိုင်စိုတ်သွဟ် သွန် ကောံကရောံကလောဂမ္တိုင်တဲဂှ် ဝံရောင်ဆာတ်ဒးရးဟောင်၊ သတြဲရာန်သကိုတ်ဟံမာန်ဟောင်ရ။” (၅၅၀။ ၉-၇၄။ ၁-၂၃၅။ အစွောံ။)
- “ယုံမွဲးတံညးဂမ္တိုင်၊ ပွာန်ကွဲအဲမဲ့မဂြိုင် ညံက်လပ်အလံာံချုတ်မြင် သက္ကညးသတောအံတွတ်ဂှ်ကို၊ ဗိုလဗးအဲမ္တိုင်ပွာန်စိင်ချေ မဟံတီကိုဗွတ်တွံဂှ်ကို၊ ညံင်ရဲဉာ်မှာသိုတ် နရိုင်ခဉာ်မလိုန် သက်ကွဲဟံမာန်ဂှ် ရဲမဒ်ကို၊ ညံင်သင်ဂှ်ကိုရ ညးရာန်သကိုတ်ပွာန်ပိုမာန်ဂှ် သျိုင်သန်ရ။” (၅၅၀။ ၉-၂၃၀။ ၁-၆၅၃။ အစွောံ။) ပဲ့မူဗွာ/ ရထားတို့၌ ဒေါင်းတောင်တို့ကိုစိုက်၍ ထောင်အပ်သောတံခွန်သည်ပင်လျှင် မနှိုင်းယှဉ်နိုင်များ၏။ ဆင်ကားဤမျှ မြင်းဤမျှဟု ရေ

တွက်ခြင်း၏အပိုင်းအခြားကို လွန်သည်ဖြစ်၍ အဆုံးမရှိသောကမ်းရိုး၏။ ကျီးတို့သည် သမုဒ္ဒရာကို လွှမ်းမိုးခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်ဘိသကဲ့သို့ ငါ၏ဤဗိုလ်ပါအပေါင်းကို ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်ကုန်သော ရန်သူတို့သည် နှိပ်စက်လွှမ်းမိုးခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်။ (၅၅၀။ ဒု-၂၉၉။ ညောင်ကန်။) ပဲ့မှုအေဂံလိက်/ Countless are my banners: rival none they own: Flocks of crows can never stem the rolling sea – So, of all the living none can **conquer** me! (The Jataka: Vol. I & II: Book II: p-153) (ရာန်သကိုတ် = နှိပ်စက်လွှမ်းမိုးသည်။ အောင်နိုင်သည်။ = to conquer, to vanquish)

- “ယုံသိုင်ကျဲ့၊ ဩပုဂ္ဂိုဓွဲ မှုံဂလာန်မစွတ် မှုံကိုပညာ မှုံကိုလွီမလောန် မှုံကိုဝေစာဂ ဝေပန် ပြကာဝွံဂ် ယဝ်ရန္တရသဒ်ဂ် ပုဂ္ဂိုဂ် သတြုညင်အဲဝွံဂ် ပွဲရာန်သကိုတ်ရ။” (၅၅၀။ ၆-၅၇။ ပ-၁၈၃။ အစွောံ) (ရာန်သကိုတ် = ကေတ်ဇူးကျေ)။ ပဲ့မှုဗျာ/ “ဈေးကမ်း၊ သင်၏ကိုယ်တွင်း၌ သစ္စာ၊ ပညာ၊ လုံ့လ၊ စွန့်ခြင်း ဤသို့လေးပါးကုန်သော ထိုကျေးဇူးတို့သည် ရှိကုန်သကဲ့သို့ ထိုအတူ အကြင်သူ၏ကိုယ်တွင်း၌ ထိုကျေးဇူးတို့သည် ရှိကုန်၏။ ထိုသူသည် ရန်သူကို လွန်နိုင်၏။” (၅၅၀။ ပ-၂၇၀။ ညောင်ကန်။) ပဲ့မှုအေဂံလိက်/ “Monkey, he that in this world possesses the four virtues **overcomes** his foes. And you, me thinks, possess all four.” And, so saying, he repeated this stanza: -- Whoso, O monkey-king, like you, combines truth, foresight, fixed resolve, and fearlessness, shall see his foemen turn and flee. (The Jataka: Vol. I & II: Book I: p-143) (ရာန်သကိုတ် = နှိပ်စက်လွှမ်းမိုးသည်။ အောင်နိုင်သည်။ လွန်နိုင်သည်။ = to conquer, to vanquish, to overcome)

- “ယုံဥပး၊ တုပညာတမ္မာတမ္မာတေံဂ် တွယ်နရာန်သကိုတ်ကျေ ဝေရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ မာနတဲ ဒေတ်သီဥပုဟ်တဲရ” ကျပ်တြဲဂး။ (၅၅၀။ ၆-၄၉၀။ ၇-၂၉၅။ အစွောံ။) ပဲ့မှုဗျာ/ “ရှေးပညာရှိတို့သည် ရာဂအစရှိသော ကိလေသာတို့ကို နှိမ်ခြင်းငှာ ဥပုသ်သုံးခြင်းကို သုံးဘူးကုန်ပြီ” ဟုမိန့်တော်မူ၍။ (၅၅၀။ စတု-၂၉၁။ ညောင်ကန်။) ပဲ့မှုအေဂံလိက်/ “-----, this sabbath celebration was the practice of wise men of old: the wise men of old, I say, kept the sabbath cerebration in order to **subdue** the sins of passion and lust.” (The Jataka: Vol. III & IV: Book XIV: p-205) (**subdue:** v. overcome, bring under control: နှိမ်နင်းသည်။/ ရှေ့ဆောင်အဘိဓါန်။ ဦးလွင်ဦး။)

၃။ အနိုင်အထက်ပြုသည်။ နိုင်ထက်ကလူမူသည်။ နှိပ်စက်သည်။ ညှဉ်းဆဲသည်။ (to oppress, to be high-handed, to bully)

- ဗြဟ္မာန်သကိုတ် တွသိုဂ် ဗြညင်နာဂးယု။ (၅၅၀။ ၆-၂၆၉။ ဒု-၂၅။ အစွောံ။) ဗတ်ဗျာ/ လင်ကို အနိုင်အထက်ပြုသော နှိပ်စက်တတ်သောမယားကို အရှင်နှင့်တူသောမယားဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ (သုတေသီ)

- “ယုံသို့င်မြဟ္မဒတ္တ၊ မရာတ်ဂံပကင်ရင်ကိုန်ချင် ဗဗ္ဗေဝညိဟာ၊ စီရင်သတ္တံဂမ္ဘိုင်ဂံ ဝံဗ္ဗဒေအဂတိပန်ညိဟာ၊ မဂိုင်ကေတ်အခေါန်ဖလှာဂံ မဟံဝံဒေရာန်သကိုတ်ညးညိဟာ။ ဒါန်ကုသို မရာတ်သောံပွဲခိုင်ရဟာ။” (ပစ္စေဂဗုတ်သွာန်။) (၅၅၀။ ၆-၃၇၈။ ဒု-၃၇၄။ အစောံ။) ပဲ့မူဗ္ဗာ/ “မြဟ္မဒတ်မင်းသည် တရားသဖြင့် မင်းပြုပါ၏လော၊ အဂတိသို့လားခြင်သို့ မလိုက်သလော၊ ဥစ္စာ၏အကျိုးငှာ လူတို့ကို မနှိပ်စက်သလော။ အလှူအစရှိသော ကောင်းမှုတို့ကို ပြုပါ၏လော။” (၅၅၀။ ၈-၁၃၂။ ညောင်ကန်။) ပဲ့မူအေဂံလိက်/ “Brahmadatta, do you rule your kingdom with righteousness, never follow evil courses or **oppress** the people for money, and do good deeds with charity?” (The Jataka: Vol. III & IV: Book VI: p-158) (ရာန်သကိုတ် = နှိပ်စက်သည် = to oppress)
- “ဟဲသို့င်အဓမ္မ၊ ဖေံမပျဲပျာံညးမဗျူဇ္ဇော်ဂံ ဖေံဟံကြက်ဗျူရဟာ။ ညံင်ညးမဗျူတံဂံ ဖေံဟံဒေဗျူကိုရသံ။ ဟိုတ်နူဖေံမဲ့ မပစရ်ရာန်သကိုတ် ညးဗျူဇ္ဇော်တံတဲ ညးဂမ္ဘိုင်ဒေတ်ဗက်အာဖေံမဲ့တဲ ချိုတ်တဲ မဒေဖေံစိန်ဂှက်ပင်ကွတ်ဒိုင် ပဲ့နရက်တေံတဲရသံ။ ---။” (၅၅၀။ ၆-၂၀၂။ ပ-၅၇၀။ အစောံ။) ပဲ့မူဗ္ဗာ/ “ယုတ်မာသော တရားမစောင့်သောမင်း၊ သင်သည် မအိုလတ္တံ့လော။ သင်၏ကိုယ်ကို အိုခြင်းသည် မညှဉ်းဆဲလတ္တံ့လော။ သင်သည် ကစားလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍ သူအိုတို့အား နှိပ်စက်ညှဉ်းဆဲသော အမှုကိုပြု၏။ တယောက်ထည်းသော သင့်ကိုမှီကုန်၍ ထိုအမှုကို ပြုကုန်ကြသဖြင့် သေတိုင်းသေတိုင်းကုန်သောသူတို့သည် အပါယ်တို့ကို ပြည့်စေကုန်၏။ ---။” (၅၅၀။ ဒု-၁၉၉။ ညောင်ကန်။) ပဲ့မူအေဂံလိက်/ “O wicked and unrighteous king! Will you never become old yourself? Will not age assail you? Yet you sport and mock, and do despite to those who are old! It is through you alone, and these doings of yours, that men die on every hand, and fill up the four worlds of unhappiness, -----.” (The Jataka: Vol. I & II: Book II: p-100)
- သို့င်ဂံ လောဘဇ္ဇော်တဲ ကေတ်အခေါန် ရာန်သကိုတ်ညးလောန်။ (၅၅၀။ ၆-၄၇၈။ ၇-၁၉၃။ အစောံ။) ပဲ့မူဗ္ဗာ/ ထိုမင်းသည် ဇနပုဒ်ကိုနှိပ်စက်၍ ဥစ္စာကိုသာလျှင် စုရုံး၏။ (၅၅၀။ ၈တု-၁၂၃။ ညောင်ကန်။) ပဲ့မူအေဂံလိက်/ ----- the king **oppressed** the country and so got treasure. (The Jataka: Vol. III & IV: Book XIII: p-140)
- သို့င်ပဇ္ဇာလဂံ ပကင်ရင်ချင်ပဇ္ဇာလရးဂံရ။ ပဲ့အဂတိဂမနပန်ဂံ တန်ဒိုင်တဲ ပကင်ရင်မင်မဲ့ကိုန်ချင် ဗ္ဗဲအဓမ္မဂံရ။ ပဲ့ကာလဂံ အမာတ်ဒကိုပ်ပွန်သို့င်ပဇ္ဇာလဂံ ပွအဓမ္မဂံပတဲ ကုမာဇန်အိုသိုဂံ နအခေါန်အဒါန် မရာန်သကိုတ်တဲ ညးရးတံညးဂမ္ဘိုင်ဂံ ယိုက်ကောန်သမ္ဘာတဲ ဒဲလုပ်အာဂြိုပ်တဲ ဂဇ္ဇင်အော်ဗွန်တဲ ညံင်ရဲဒြဲကိုရ။ (၅၅၀။ ၆-၅၂၀။ ၈-၂၅၇။ အစောံ။) ပဲ့မူဗ္ဗာ/ ပဇ္ဇာလပြည်၌ ပဇ္ဇာလမည်သောမင်းသည် အဂတိလေးပါးသို့ လိုက်ခြင်း၌ တည်လျက် အဓမ္မဖြင့် မေ့လျော့သည်ဖြစ်၍ မင်းပြု၏။ ထိုအခါ ထိုမင်း၏မူးမတ်အစရှိသော

အလုံးစုံသောသူတို့သည် တရားမစောင့်ကုန်သည်လျှင် ဖြစ်ကုန်၏။ အခွန်အတုတ်ဖြင့် နှိပ်စက်အပ်ကုန်သော တိုင်းပြည်၌နေသောသူတို့သည် သားမယားတို့ကိုယူ၍ တော၌ သမင်တို့ကဲ့သို့ သွားကုန်၏။ (၅၅၀။ စတု-၇၅၈။ ညောင်ကန်။) ပွဲမူအင်္ဂလိက်/ -----. In a city of the Northern Pancalās, a king called Pancalā, being established in evil courses and reckless, ruled his kingdom unrighteously. So all his ministers likewise became unrighteous. His subjects being **oppressed** by taxation took their wives and families and wandered in the forest like wild beasts. (The Jataka: Vol. V & VI: Book XVI: p-54)

၄။ (ရောဂါဝေဒနာ၊ အိုမင်းခြင်းဇရာ၊ အပူဒဏ် အအေးဒဏ်စသည်) ပိစီးနှိပ်စက်သည်။
(to be tormented with, to be afflicted with)

- ချစ်မလှလန်မွဲကို ဧည့်ပင်ကြင်ညာတ်ကဖျုန်ပွဲသို့ဂြောပ် တွက်ဟ်သတ်ဂုံတဲ တဟင်ရာန်ညွှိတ်တဲ “သိက်အဲသွဂုံစဖျုန်တံဂုံညိရော” ဧည့်ချပ်။ (၅၅၀။ ၆-၂၇၄။ ဒု-၃၇။ အစွေံ)။ ပွဲမူဗွာ/ တခုသော လျှပ်ပေါ်သောကျီးသည် စဖိုအိမ်အထက်ဖြင့် သွားသည်ရှိသော် အထူးထူးအပြားပြားရှိသော ငါးအမဲခဲဘွယ်ကိုမြင်၍ စားချင်ခြင်းနှိပ်စက်ရကား “အဘယ်သူကိုမို့၍ အခွင့်ကို ရခြင်းငှာ တတ်ကောင်းအံ့နည်း” ဟုကြံ၍။ (၅၅၀။ ဒု-၄၇၂။ ညောင်ကန်။) ပွဲမူအင်္ဂလိက်/ A greedy Crow as he flew over the kitchen was attracted by the fish which lay about in great variety. He **fell a hungering** after it. “How in the world can I get some?” thought he. (The Jataka: Vol. I & II: Book III: p-248)
- “ဟဲကွဲဒမိက်၊ ဟိုတ်ဂမ္ဘရာန်ညွှိတ်ဗေဗေဗေ ထင်ဥာတ်တဲ ဥာတ်မဂ္ဂါင်အဲကိုဒါန်ကိုဗေဗေဗေ ဗေဗေဂုံသင် ဥာတ်အဲဖဲတဲ ပွဗေဗေဘဟေက်အဲပွန်။--။” (၅၅၀။ ၆-၁၇၄။ ပ-၄၉၃။ အစွေံ)။ ပွဲမူဗွာ/ “ဟယ်-ပျက်ချော်သောမောက်၊ အပူနှိပ်စက်သည်ဖြစ်၍ ရေငတ်သောသင့်အား များစွာ သောရေကို ငါတို့ပေးကုန်၏။ ထိုသင်သည် ယခုအခါ၌ သောက်ပြီး၍ (ငါ့အား နှုတ်သီးဖြင့် ဘောက်ပြန်သော ရှုဘွယ်ရှိသည်ကို ပြုဘိ၏။ ---။)” (၅၅၀။ ဒု-၉၉။ ညောင်ကန်။) ပွဲမူအင်္ဂလိက်/ A Monkey, **tormented** with thirst, walked up and down by the well looking for water. -----. “Ah, you bad monkey!” said he, at this – “when you were thirsty and miserable, I gave you plenty of water; and now you make monkey-faces at me. -----.” (The Jataka: Vol. I & II: Book II: p-49) (ဂမ္ဘရာန်သကိုတ် = အပူနှိပ်စက်သည် = to be tormented with the heat)
- ဗြဲဇော်ဂူဟုံတို့ဒူး ကွဲမွဲ လမုဟ်ရာန်သကိုတ်တဲ သိုကိုဇတင်ဒိုင်ကျက်က် ကိတ်ဒိုင်ဇော်တဲ ဂဇော်ကျင်ရ။ (၅၅၀။ ၆-၂၅၀။ ပ-၇၀၇။ အစွေံ)။ ပွဲမူဗွာ/ မိုဗ်းလအခါ အယဉ်မပြတ် စီးသောမိုဗ်းသည် စွေလတ်သည်ရှိသော် မျောက်သည် အချမ်းနှိပ်စက်သည်ဖြစ်၍ သွားဖြင့်သွားတို့ကိုခဲလျက် တုန်လှုပ်လျက်သွား၏။ (၅၅၀။ ဒု-၃၆၅။ ညောင်ကန်။) ပွဲမူအင်္ဂ

လိက်/ It was the rainy season, and the heaven poured down its floods incessantly: a Monkey wandered about, **tormented** with the cold, chattering and rattling his teeth. (The Jataka: Vol. I & II: Book II: p-187) (လမုန်ရာန်သကိုတ် = အချမ်းနှိပ်စက်သည် = to be tormented with the cold)

- ကျပ်တြဲပဒတ် ပဲ့ဘာဇေတဝန် ပဟိုတ်ကိုခမိမ္မဲ ကိလေသမရာန်သကိုတ်တုံတုံ သီလဝီမံသ ဇာတ် ကျပ်တြဲမတွံရ။ (၅၅၀။ ၉-၃၀၅။ ၃-၁၄၁။ အစွောံ)။ ပဲ့မူဗ္ဗာ/ သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘု ရားသည် --- ဤသီလဝီမံသနဇာတ်ကို ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူ စဉ် ကိလေသာကို နှိပ်ခြင်းကိုအကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူ၏။ (၅၅၀။ ၃-၆၀၄။ ညောင် ကန်။) ပဲ့မူအေဂံလိက်/ This story the Master told while dwelling at Jetavana, about the rebuking of sin. (The Jataka: Vol. III & IV: Book IV: p-12) (rebuking of sin = ပွမရာန်သကိုတ်ကျော်ကိလေသ။ = ကိလေသာကိုနှိပ်ခြင်း။/ ကိလေ သမရာန်သကိုတ် = ကိလေသာက နှိပ်စက်သည်။)
- နွံသွတ်မြဲမဲ့ရုံ ဇေတဝန်ကျောင်း၌ ဆတ္တုလအာဇေတရံတရံတရံတရံ ချော့ကုန်နုဇ္ဈာန်ပိုတ် စိပ်သွဲ မုက်ရင်သွိုင်ရုံ တွတ်နအာကိစ္စဇော်ရုံ ရာန်သကိုတ်တုံ တိုင်ကြောပ်ပူလပ်ဗျိုက်လတက်တုံ ချော့ ယွဲကျော်ကိစ္စဇော်ခေ့ ဒွဲရုံရ။ (၅၅၀။ ၉-၁၀၈။ ၁-၃၂၃။ အစွောံ)။ ပဲ့မူဗ္ဗာ/ တယောက် သော ဇနပုဒ်သူမိန်းမသည် ဆူသောကိုယ်ရှိ၏။ အသွင်အပြင်နှင့်မပြည့်စုံ၊ အစားအမှုကိုပြု လျက် မင်းယင်ပြင်အနီးသို့ သွားသည်ရှိသော် ကျင်ကြီးနှိပ်စက်သည်ဖြစ်၍ ဝတ်သောအဝတ် ဖြင့် ကိုယ်ကိုဖုံးလွှမ်း၍ထိုင်လျက် ကိုယ်လက်အညစ်အကြေးကိုသုတ်သင်၍ လျင်စွာသာလျင် ထ၏။ (၅၅၀။ ၁-၄၈၆။ ညောင်ကန်။) ပဲ့မူအေဂံလိက်/ And a fat and badly-dressed country woman, who worked for hire, was passing near the courtyard of the palace, when **pressing need for an occasion** came upon her. Bending down with her raiment decently gathered round her, she accomplished her purpose, and was erect again in a trice. (The Jataka: Vol. I & II: Book I: p-251)
- “ယုံသွိုင်ဓတရဋ္ဌ၊ ဒဒိုက်ဇော်ကိုရာန်သကိုတ်ကိုရ အဲသုမုခထောံကျော်တွအဲရုံ ဟုံမဲ့ရ။ ကာလ ဂျိုင်ဂျိုင်လေဝ် ဂျိုင်သွတ်ရ၊ ကာလချိုတ်ဂျိုင်လေဝ် ချိုတ်သွတ်ရ၊ အဲသုမုခဟုံဝံထောံကျော်တွအဲ ရ။” (၅၅၀။ ၉-၅၀၂။ ၈-၂၂။ အစွောံ)။ ပဲ့မူဗ္ဗာ/ “ဓတရဋ္ဌဟသင်္ဂါးဖြစ်သော မြတ် သောမင်းကြီး၊ ရှင်မင်းကြီးသည် မရဏဒုက္ခဖြင့် နှိပ်စက်၏။ ဤသို့ ဤမျှဖြင့် ရှင်မင်းကြီး ကို အကျွန်ုပ်သည် မစွန့်အံ့။ မြတ်သောမင်းကြီး၊ အကျွန်ုပ်၏ အသက်ရှင်ခြင်းသည်၎င်း သေခြင်းသည်၎င်း ရှင်မင်းကြီးနှင့်တကွ ဖြစ်လတ္တံ့။” (သုမုခမည်သော ဟသင်္ဂါးစစ်သူကြီးဆို ၏။) (၅၅၀။ ၈-၄၆၁။ ညောင်ကန်။) ပဲ့မူအေဂံလိက်/ “No, I’ll not leave you, Royal Goose, when trouble draweth nigh: But stay I will, and by your side will either live or die.” (The Jataka: Vol. III & IV: Book XV: p-265) (အဓိပ္ပါယ်ဝေါဟာရမန် ‘ရာန်သကိုတ်’ ဝံ ပဲ့မူအေဂံလိက်ကို ဟုံပြာကတ်ရ။) (**draw nigh** = come near or be about to happen soon/ Longman Dictionary)

- သွင်မိင်ပရိုင်ကောန်ချိုတ်အာတဲ့ လွှဲစင်တူယဲပုန်ပွဲကောန်ဂ် ရာန်သကိတ်တဲ့ “ဟိုတ်နူအဲ ဆာန်ညးတဲ့ ဒဒိုက်စင်တူသတ်ဝံ အဲမဒးဒ်ရောင်သွံ။ ပတွါနူဝံ ဒိုစိုပ်ဒဒ်အရန်တေဂ် လွက်ဒး ဆာန်ညး ဗွဲလောဘညိ” အဓိဋ္ဌာန်လတ်တဲ့ ---။ (၅၅၀။ ၆-၂၂၀။ ၁-၆၂၅။ အစွောံ။) ပွဲ မူဗ္ဗာ/ (ထိုသေလေသောသားအား အောက်မေ့စိုးရိမ်ခြင်းသည် နိမိဓကိတ်အပ်သည်ဖြစ်၍ - ---။ (၅၅၀။ ၃-၂၆၅။ ညောင်ကန်။)
- “ယွံဂ္ဂကျာ်၊ ဂ္ဂကျာ်ဟိုထိုင်သးရုပ်အဲဂ် အိုတ်တြုဖြဲတံညးဂမ္တိုင် ကာလမဒ်ဝုတ်ဗွဲ ဂေါင်ဆဲး တဲကောံရ။ ကာလမဗျူအာ ၆ရာရာန်သကိတ်တဲ့ ရုပ်သတ်ကျာ်ညိဂ် ခွဲလှိုအာအိုတ်ရ။ အဲဝံ လေဝ် မဒးဒ်သတ်ဂ်ကိုရ။ ---” (သွိုင်ဂး။) (၅၅၀။ ၆-၄၁၁။ ၃-၅၁၇။ အစွောံ။) (၆ ရာရာန်သကိတ် = ၆ရာဖိစီးနိပ်စက်သည်။ ၆ရာထောင်းသည်။ = to suffer the ills and infirmities of old age)
- ပေါဋ္ဌိကတုန် ဟံဝံအခေါင်တဲ့ ကလေင်စကျင်ချင်ဗာရာဏသီရ။ အာစိုပ်ပါင်တရင်သို့သာခတဲ့ ဟိုတ်တောင်မရာန်သကိတ်ဂ်ဒ်တဲ့ “အဲဇူပွေင်ကာယညိကွာရ။ ဗွဲကြဲအဲအာကိုနိဂြောဓရ” ဂး တဲ့ ပွဲပါင်တြင်သာခဂ် ပြာပ်လုပ်အာတဲ့။ ---။ (၅၅၀။ ၆-၄၄၅။ ၃-၆၉၁။ အစွောံ။) (တောင်ရာန်သကိတ် = ပင်ပန်းခြင်းနိပ်စက်သည်။ အလွန်ပင်ပန်းသည်။)

၅။ ပြစ်တင်ရှုတ်ချသည့်။ ပြစ်တင်ကြိမ်းမောင်းသည်။
 (to rebuke, to degrade, to blame, to chide)

- ဒဒ်ပွဲအမတ်(မက္ခတ်ဒမ္မ)တံဂ် ခွဲတံအာလောဝ်ပွဲသွိုင်ရ။ သွိုင်ကော်အမတ် သွိုင်သွာန်စီ စောတ်တဲ့ တီဒဒ်မစွတ်တဲ့ သွိုင်ဟိုရာန်သကိတ်ဗွဲမလောန်တဲ့ သွိုင်ကိုကာပွေင်ကျောရ။ (၅၅၀။ ၆-၇၉။ ၁-၂၅၆။ အစွောံ။) (ဟိုရာန်သကိတ် = ဟိုဂရိုဟ်ဗျိပျတ် ဗွဲမညွတ် မြတ်) (ပွဲမူဗ္ဗာ/ ထိုရွာစားအမှုသည် မကြာမြင့်မီလျှင် ထင်ရှားသည်ဖြစ်၏။ လူတို့သည် ကောသလမင်းကြီးအား ကြားလျှောက်ကုန်၏။ ကောသလမင်းကြီးသည် ထိုရွာစားကိုခေါ်၍ အပြစ်ကို ဝန်ခံစေပြီးလျှင် ကောင်းစွာနိမိတ်ခြင်းကိုနိမိတ်၍ တပါးသောရွာစားကို သွားစေပြီး လျှင် ---။ (၅၅၀။ ၁-၃၈၅/၃၈၆။ ညောင်ကန်။) ပွဲမူအေင်လိက်/ But it was a very short time before his knavery leaked out and came to the ears of the king. And the king sent for him, and, as his guilt was manifest, he was **degraded** and another headman put in his place. (The Jataka: Vol. I & II: Book I: p-202)
- ဩပုဂ်မထေက်ကြိုက်သကိုရာန်သကိတ် မပွဲကမ္ဘတ်ဒမ္မတံဂ် မွဲရာန်သကိတ်ရ။ ဩပုဂ်မ ထေက်ကြိုက်ကိုယိုက်ဒိုက်တံဂ် ဂပ်ဂပ်ယိုက်ဒိုက်ရ။ (၅၅၀။ ၆-၅၂၁။ ၈-၂၈၅။ အစွောံ။) ပွဲမူဗ္ဗာ/ (ခိုးသူအစရှိသော) နိမိက္ခမိတ်ထိုက်သောသူကို နိမိက္ခမိတ်ရာ၏။ ချီးမြှောက်ထိုက်သော

သူကို ချီးမြှောက်ရာ၏။ (၅၅၀။ ပဉ္စ-၁၆။ ညောင်ကန်။) ပွဲမူအေဂံလိက်/ “-----. Ever **blame** the blame-worthy and favour on them that deserve it bestow.” (The Jataka: Vol. V & VI: Book XVII: p-62)

- “ယုံအနန်၊ ညးမဟိုဒြောံဗ္ဗောန်ဂ် မူတုပ်ပှာရော။ ညင်ရ်လွှာန်မဆိုန်တိကမ္မေတ်တံဂ် တိကမ္မေတ်ဂ် လွှာန်ဆိုန်ပတ်ဉ်တု ညီသာခိုဟ်တဲ ညေမာန်နင်ထမဲတံဂ်ရ။ က္ဍာနုဉ်ဟံဂ်ကုဂ် ညေတက်ဒါတ်ဖျိပ်ပုန်ရ။ ညေသိပ်စပ်ခိုဟ်တဲ စံင်စိန်ဉ်ဟံဂ်ပြောပ်ပါလိုလ်ရောင်။ ညင်သံာ်ဂ်ကိုရ ဟိုရန်သကိုတ်တဲ မဟိုဒြောံဗ္ဗောန်ဂ် ပုဂ်ဂံတန်ပွဲဒြောံဗ္ဗောန်တွပညာဂ် ပုဂ်ဂ် နှိပုဂ်မပြုရ။” (၅၅၀။ ၆-၄၀၆။ ဒု-၄၉၅။ အစ္စောံ။) (ဟိုရန်သကိုတ်တဲ မဟိုဒြောံဗ္ဗောန် = ဟိုဒြောံဗ္ဗောန် နမဟိုဂရိဟ်ဗျိပျုတ်တဲ ဗွဲမသကာတ်မြတ်) ပွဲမူအေဂံလိက်/ “O Ananda, as a potter with raw clay only: I will **speak chiding** again and again; what is truth, that will abide.” And so being steadfast in conduct suitable to that admonition of the Blessed One, as a potter among his vessels, after beating them often, takes not the raw clay, but takes the baked vessel only, so preaching and **chiding** again and again he takes a man like a good vessel, -----. (The Jataka: Vol. III & IV: Book VII: p-224) (ဟိုရန်သကိုတ် = ပြစ်တင်ရှုတ်ချပြောဆိုသည်။ ပြစ်တင်ကြိမ်းမောင်းသည်။ = to chide, to speak chiding)

(((((((((((((((((((((((((())))))))))))))))))))

လပံက်လမဲ

ဝေါဟာရ ‘လပံက်လမဲ’ ဝံ ပွဲအဘိဓာန်အာဟာလီဒေဂ် ဉ်ဟံဗွဲဒေက်ဒိုင်ရ။ ပွဲအဘိဓာန်မန်ဗ္ဗာအာထောန်သိင်ဂ် ဝေါဟာရ ‘လပံက်လမဲ’ ဝံ ညးထွးလဝ်ဒဒ်ပိုင်နာမ်မွဲတဲ ညးကိုလဝ်အဓိပ္ပါယ် ‘မမြင်အပ်သောအရာ’/ ‘လျှိုဝှက်အပ်သောအရာ’/ ‘ဖရိုဖရဲဖြစ်ခြင်း’ ရ။

ညးမလူတ်တအံ တွဟ်နဂိုင်သမ္ဘိလေဝဲသွာမာန် ကုဝေါဟာရ ‘လပံက်လမဲ’ ဝံ အဓိပ္ပါယ်ဉ်(၃)သ် အဲမပံက်ထွးကိုရောင်။ အဓိပ္ပါယ်(၁)ဂ် ဗတ်ဗ္ဗာမ္မး ‘မမြင်အပ်သောအရာ’/ ‘ဖိုးကွယ်အပ်သောအရာ’/ ‘မိန်းမအင်္ဂါဇာတ်’ မဒ်ရ။ အဓိပ္ပါယ်(၂)ဂ်တုန် ‘အားနည်းချက်’/ ‘ဟာကွက်’/ ‘ပျော့ကွက်’/ ‘အပြစ်အနာအဆာ’/ ‘အခွင့်အပေါက်’/ ‘လစ်ဟင်းခြင်း’ မဒ်ရ။ ဗွဲအဓိပ္ပါယ်အေဂံလိက်တုန် ‘weakness’/ ‘fault’/ ‘sin’/ ‘an opening for attack’, ‘a loophole for attack’ မဒ်ရ။ အဓိပ္ပါယ်(၃)ဂ်တုန် ‘လျှိုဝှက်အပ်သောအရာ’/ ‘လျှိုဝှက်ချက်’၊ “a matter to be kept secret”, “a secret” မဒ်ရ။